

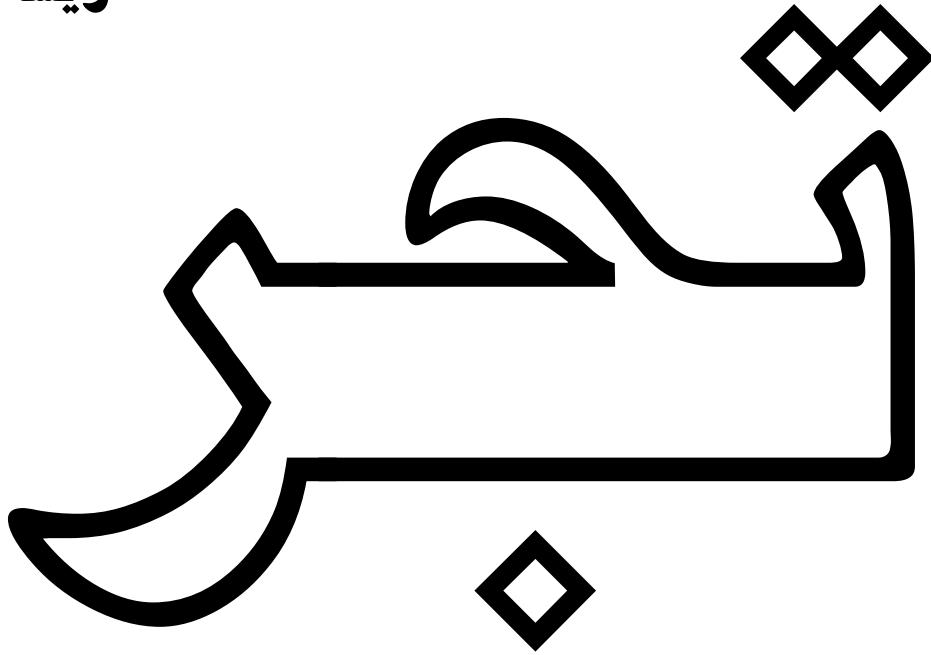

نظام مفهومی قرآن کریم

ریشه‌ی ۲۲۰

هو الحکیم

برای دستیابی به نقشه‌ی علم، نیاز به نقشه‌ی مفاهیمی داریم که در شکل‌گیری حوزه‌های علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای به دست آوردن نقشه‌ی مفاهیم نیز می‌توان از نقشه‌ی ریشه‌های مفاهیم آغاز کرد. در تدوین نقشه‌ی علم مورد نظر ما که زیربنا و شالوده‌ی آن، قرآنی است، ابتدا به نقشه‌ی مفاهیم قرآنی نیاز داریم که برای رسیدن به آن، نخست از نقشه‌ی ریشه‌های قرآنی آغاز می‌کنیم. در این نقشه، ریشه‌ی لغوی مفاهیم قرآنی و روابط آنها به تصویر کشیده می‌شود. قرآن کریم دارای ۱۹۱۹ ریشه می‌باشد که مجموعه‌ی ۱۶۰۹۰ کلمه‌ی مختلف (با در نظر گرفتن اعراب) از آنها مشتق شده است.

در نقشه‌ی ریشه‌های مفاهیم قرآن کریم، برای هر ریشه یک گره در نظر گرفته شده است. مطابق تعریف، دو ریشه با یکدیگر ارتباط دارند، هرگاه یکی از مشتقات آنها در یک آیه همزمان ظاهر شده باشند (هموقوعی). هرچه هموقوعی دو ریشه با یکدیگر بیشتر باشد، یعنی ارتباط آنها قوی‌تر است و در نتیجه ضخامت یال رسم شده بین آن دو ریشه، بیشتر خواهد بود.

در این سند، اطلاعات مربوط به ریشه‌ی شماره‌ی ۲۳۰، «تجر» ثبت شده است. این اطلاعات شامل فهرست مشتقات و تعداد تکرار آنها، فهرست ریشه‌های مرتبط با تعداد هموقوعی و فهرست آیات مرتبط به آن ریشه می‌باشد. همچنین دو نمودار در پیوست این سند وجود دارد که یکی نمودار نقشه‌ی ریشه‌ی «تجر» و یکی نمودار نقشه‌ی مشتقات ریشه‌ی «تجر» می‌باشد.^۱ امید است که این مجموعه و مستندات دیگر آن بتواند زمینه‌ی لازم برای تولید علم قرآن محور را فراهم نماید.

مرکز مطالعات سیستم‌های ترنس‌فیزیکی

شهریورماه ۱۳۸۹

رمضان المبارک ۱۴۳۱

^۱ این اطلاعات از نرم‌افزار «نور الانوار» محصول مرکز تحقیقات علوم کامپیوتری نور، استخراج شده است، که بدین‌وسیله از همکاری آن مرکز برای در اختیار گذاشتن پایگاه داده‌ی ریشه‌ها و کلمات سپاسگزار می‌شود.

مشخصات

شماره	۲۳۰
ریشه	تجر
تعداد تکرار	۹
تعداد مشتقات	۵
تعداد ریشه مرتبط	۱۰۴

فهرست مشتقات

۱. التَّجَارَة (۱)   ۲. تِجَارَةٌ (۴)   ۳. تِجَارَةٌ (۲)   ۴. تِجَارَةٌ (۱)   ۵. تِجَارَتُهُمْ (۱)

فهرست ریشه‌های مرتبط

۱. ابو (۱)	۲۲. بیع (۲)	۴۳. رب (۱)	۶۴. شیء (۲)	۸۵. کتب (۱۰)
۲. ابی (۲)	۲۳. بین (۳)	۴۴. ریح (۱)	۶۵. صغر (۱)	۸۶. کسد (۱)
۳. اتی (۲)	۲۴. تجر (۲)	۴۵. ربص (۱)	۶۶. صلو (۲)	۸۷. کلل (۱)
۴. اجل (۲)	۲۵. ترک (۲)	۴۶. رجل (۴)	۶۷. ضرر (۱)	۸۸. کون (۷)
۵. احد (۲)	۲۶. تلو (۱)	۴۷. رجو (۱)	۶۸. ضعف (۱)	۸۹. لهو (۵)
۶. اخر (۱)	۲۷. جناح (۱)	۴۸. رحم (۱)	۶۹. ضلل (۲)	۹۰. لیس (۱)
۷. اخو (۱)	۲۸. جنح (۱)	۴۹. رزق (۳)	۷۰. طوع (۱)	۹۱. مرء (۱)
۸. اکل (۱)	۲۹. جهد (۱)	۵۰. رسل (۱)	۷۱. عدل (۲)	۹۲. ملل (۳)
۹. الله (۱۶)	۳۰. حیب (۱)	۵۱. رضو (۳)	۷۲. عذب (۱)	۹۳. مول (۲)
۱۰. الم (۱)	۳۱. حتی (۱)	۵۲. ربب (۱)	۷۳. عشر (۱)	۹۴. نجو (۱)
۱۱. اله (۱۶)	۳۲. حضر (۱)	۵۳. رؤی (۲)	۷۴. علم (۳)	۹۵. نفس (۱)
۱۲. امر (۱)	۳۳. حقق (۲)	۵۴. زکو (۱)	۷۵. فسق (۲)	۹۶. نفق (۱)
۱۳. امن (۳)	۳۴. خثی (۱)	۵۵. زوج (۱)	۷۶. فضض (۲)	۹۷. هدی (۳)
۱۴. انن (۳)	۳۵. خوف (۱)	۵۶. سبل (۱)	۷۷. فعل (۱)	۹۸. وحد (۲)
۱۵. اول (۱)	۳۶. خیر (۴)	۵۷. سرر (۱)	۷۸. قتل (۱)	۹۹. وسم (۱)
۱۶. ابی (۳)	۳۷. دعو (۱)	۵۸. سفه (۱)	۷۹. قرف (۱)	۱۰۰. وعلن (۱)
۱۷. بحس (۱)	۳۸. دلل (۱)	۵۹. سکن (۱)	۸۰. قسط (۱)	۱۰۱. وقی (۲)
۱۸. بصر (۱)	۳۹. دنو (۱)	۶۰. سمو (۱)	۸۱. قلب (۲)	۱۰۲. وله (۱۶)
۱۹. بطل (۱)	۴۰. دور (۱)	۶۱. سئم (۱)	۸۲. قول (۳)	۱۰۳. ولی (۱)
۲۰. بنو (۱)	۴۱. دین (۲)	۶۲. شری (۱)	۸۳. قوم (۶)	۱۰۴. یوم (۱)
۲۱. بور (۱)	۴۲. ذکر (۲)	۶۳. شهد (۷)	۸۴. کبر (۱)	

فهرست آیات

۱. {البقرة - ۱۶} أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالََةَ بِالْهَدَىٰ فَمَا رِيحَتْ **تِجَارَتُهُمْ** وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ
۲. {البقرة - ۲۸۲} يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوهُ وَلْيَكْتُب بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّبِعِ اللَّهُ رِيبَهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِن كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِن لَّمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّن تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكَّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَىٰ وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْأَمُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلِهِ ذَلِكُمْ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ تَكُونَ **تِجَارَةً** حَاضِرَةً يُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهَدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفَعَّلُوا فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ
۳. {النساء - ۴۹} يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ **تِجَارَةً** عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا
۴. {التوبة - ۲۴} قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَ**تِجَارَةٌ** تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ
۵. {النور - ۳۷} رَجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ **تِجَارَةٌ** وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ
۶. {فاطر - ۲۹} إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ **تِجَارَةً** لَنْ تُبَوَّرَ
۷. {الصف - ۱۰} يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى **تِجَارَةٍ** تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ
۸. {الجمعة - ۱۱} وَإِذَا رَأَوْا **تِجَارَةً** أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللّٰهُوِّ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ
۹. {الجمعة - ۱۱} وَإِذَا رَأَوْا **تِجَارَةً** أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللّٰهُوِّ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ